

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Corisori nerăscute nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se restituie.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Max. Augenthaler & Emmerich Les-
ner, Heinrich Schölkopf, A. O-
pelik Nachf., Anton Orpelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII) Krzeschet-körut.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și invo-
ială. — RECLAMĂ pe pagina
8-a o serie 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LXXII.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în Brașov:
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminecă 3 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
cile postale din țară și di-
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Ingruși Nr. 30. Orășu-
l. Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusele acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 241.

Brașov, Sâmbătă 7 (20) Noemvrie

1909.

„Hotărârea Preainaltă.”

Sub acest titlu am putea face o colecție întreagă de nedreptăți, dar nu ne-apucăm să o facem, fiindcă nu știm, dacă ar deștepta ele impresia de văicareli băbești, sau de recriminări, meritate ce-i drept însă fără de nici un înțeles, atunci când trebuie să vină rândul — faptelor! Și chiar dacă ar deștepta impresia cea adevărată, încă tot nu am ști, pe cine să-l facem vinovat pentru colecția aceia de nedreptăți? Nu știm încă, dacă „hotărârea preainaltă” este o hotărâre de bună voință, o hotărâre de om sedus, sau chiar o hotărâre de om — terorizat.

Poate nici că vom ști o vreo dată.

Mai acum-a doi ani, când cu agitațiile stărnite de lex Apponyi, un înalt dignitar român ne spunea cu liniștea celui ce privește valurile politice din depărtare: „Ce vă mai trudiți cu memorande și apeluri la tron? Nu vedeți că vi s-a tăiat demult calea normală, pentru informarea regelui, patronului bisericilor noastre? Mitropoliților noștri nu li se mai dă titlul de consilieri intimi, numai pentruca ei să nu aibă dreptul de-a se prezenta singuri la audiențe!! Miniștri, desigur nu le vor ezopera audiența.”

In adevăr e așa. Ne miră deci optimismul celor ce zic acum, împreună cu „înțeleptul patriei”, Fr. Deák: „De la regele rău informat vom apela la — regele bine informat.”

Cu toate astea și noi suntem optimiști.

La dreptul vorbind, în situația noastră „hotărârea prea înaltă” nu va aduce nici o schimbare, tot așa cum nu a adus schimbare nici hotărârea

congresului, și nici ordonanța ministrului! Da.

Avea dreptate Apponyi, când zicea că ordonanța lui nu înseamnă nici o inovație. Incercările de a sili sau mitui pe catichetii români ca să predea religia ungurește sunt vechi. Une-ori au isbutit, de cele mai multe-ori nu. Catichetii au respins incercările, de bună voie, chiar și cu prețul de-a perde leafa de caticheză și congrua de preot. Așadar nici hotărârea congresului, care-i indemnă să facă același lucru, nu a creat ceva nou.

Tot așa nu va aduce nimic nou, nici „hotărârea preainaltă!”

Un *novum*, o dureroasă surprindere ar fi pentru noi, când am vedea, că acei de la cari atârână în rândul întâi chestia aceasta delicată — *catichetii!* — s-ar lăsa intimidați!!

Ce sunt circularele conzistoarelor, și ce sunt hotărârile congresului! Ce sunt chiar și argumentațiile solide, că e absurd a anula o „hotărâre nepromulgată”! Ce sunt chiar și „sofistăriile” noastre, că la congres au fost aprobate măsurile luate de consistorul din Sibiu, deci și anulate numai acestea sunt, iar dispozițiile celorlalte conzistoare rămân în vigoare!! Toate, toate sânt curate forme! Nu de ele își va sparge capul ministrul, fără îndoială, — ci de inimile de bărbat și de Român ale catichetilor noștri!!

Așa cum noi nu avem putere să-i pedepsim pe catichetii (de ce ne-am face iluzii?) dacă ei ar voi să asculte de ministru și acesta i-ar lua în apărare, tot așa nu va avea putere ministrul să-i pedepsească dacă ei vor voi să asculte de noi și de conștiința lor, proprie, chiar și dacă consistorul le-ar porunci să sâdească în limbă și metodă maghiară credința creștinească în inimile copiilor!

In voi ni-e toată nădejdea cati-

chetii români! In sufletele voastre de bărbați și de Români!

Căci „Hotărârea Preainaltă”, fie ea cât de grațioasă, indefinitiv pentru noi tot nu e altceva decât o — anulare!...

Noul cabinet, după cum află »N. Fr. Pr.« se va constitui negreșit în săptămâna viitoare, sub șefia lui Andrassy. Wekerle va rămânea la portofoliul de finanțe. Pentru cel de justiție sunt candidați Szivák și Fr. Nagy. E vorba că Darányi se va retrage, și locul lui va fi ocupat de Mezössy. — Opoziția va vota indemnizarea, numai ca eventualele alegeri noi să nu se facă în ex-lex.

Dinastia și naționalitățile. Tot »N. Fr. Pr.« scrie: »Împăratul nu poate fi învoit la concesiile militare, și asta nu numai din considerații de ordin militar. Intervine și rezonul dinastic: »ce impresie ar face în sânul naționalităților faptul dacă s'ar asigura limbei maghiare un privilegiu esclusiv în armata comună?»

Firește zierele maghiare iarăș se trudesca a se infuria.

Guvernul și naționalitățile. Pe lângă toată desmintirea semioficioșului, dată și de noi ieri, se afirmă tot mai stăruitor, în urma destăinuirilor publicate în »P. Ly«, că Wekerle ar fi făgăduit deputaților naționaliști și croați, să sisteze procesele politice, (cu deosebire ale d-lui V. Lucaciu) dacă ar fi dat votul lor pentru Al. Gaal. Deputații naționaliști însă au răspuns, că nu se vor lăsa momiți de bagatele, în chestii mari.

Holló desgre votul clubului naționalist. Intrebat de »B. Napló«, ce urmări va avea votul deputaților naționaliști pentru Iusth, L. Holló a zis:

— »Nu atribuim atitudinii de deunăzi a naționaliștilor nici o importanță și nici influență determinătoare asupra politicii grupului naționalist. Punctul nostru de ve-

dere în chestiunea naționalităților e cel vechiu: trebuie să năzuim spre o înțelegere imprumutată și o pace care să mulțamească pe toți, de altă parte însă trebuie să urmărim cu toate mijloacele ce ne stau la îndemână atentatele îndreptate împotriva integrității teritoriale a statului și a ideii naționale ungurești, fie sub forma agitațiilor, fie sub altă formă. De altfel chestiunea e cu mult mai dificilă, decât să poată fi luminată în cadrul acestei convorbiri, în toate referințele ei.

Invingere. La alegerile congregaționale din cercul Răcașului și Buzașului, au ieșit învingător candidații naționaliști prot. I. Pepa, adv. A. Cozma, Romul Cărăbaș Gh. Sârb și Lucian Georgevics.

Anularea!

Incunoștințare, dela ministrul de culte și instrucție publică, Nr. 5252 pr. 1909.

Majestatea Sa imperială și apostolică regală a binevoit a anula prin prea înaltul decis dela 11 Nov. 1909, conculsul de sub nrul 187, luat în congresul bisericeii gr.-or. române, convocat pe 1-14 Oct. a. c., conculsus, care se referă la ordonanțele ministeriale de sub nrul 106.267/1898 și 34.000-1909 și prin care se enunță, că congresul nu poate aproba dispoziția cuprinsă în ordonanța ministerială ca în clasele superioare ale școlilor populare de stat principiile mai însemnate ale religiei și rugăciunile mai obișnuite să se propună și în limba maghiară, mai departe că congresul interzice tuturor preoților gr.-or. români din metropole de a primi în afaceri bisericești și școlare și mai ales cu privire la învățământul religios, îndrumări și dispoziții dela autorități, cari stau afară de biserică, ceace făcând, ar atrage după sine cercetare disciplinară.

Motivele cari au îndemnat pe ministrul să presinte Majestății Sale hotărârile congresului, sunt următoarele:

1. Afacerea, care se referă la conculsul de sub nrul 187 al congresului n-a fost luată printre obiectele pentru desbatere în congres, nici prezentată prealabil ministrului cultelor conform ordinațiunii

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

„Una, ca toate.”

Dramă de Oscar Wilde

Trad. de I. Broșu.

(2) (Urmare.)

Lady Hunstanton: Mr. Kelvil, ați mântuit ce-aveați de lucru?

Kelvil: Pentru astăzi, Lady Hunstanton, am terminat cu scrisul. Problema e grea. Pretențiunile, ce se fac astăzi în privința timpului, unui bărbat, sunt foarte mari, într-adevăr foarte mari. Recunoștința e puțină, nu-i în stare să-l mulțamească.

Lady Carolina: Iohn, ți-ai pus ga-loșii?

Sir Iohn: Da, dragă.

Lady Carolina: Să treci mai bine de partea cealaltă, Iohn; locul e ceva mai scutit.

Sir Iohn: Mă simt bine Carolino.

Lady Carolina: Nu cred Iohn, treci mai bine lângă mine. (Sir Iohn se scoală și rece dincolo.)

Lady Stutfield: Despre ce ați scris Mr. Kelvil?

Kelvil: Despre tema mea obicinuită despre curățenie.

Lady Stutfield: Va fi foarte interesant, da foarte interesant, să scrii despre curățenie.

Kelvil: Astăzi curățenia, Lady Stutfield, e unica temă națională de valoare. Am de gând chiar să vorbesc alegătorilor mei, înainte de deschiderea parlamentului despre chestiunea aceasta. Clasa mai săracă din țara noastră e dornică de a fi tractată cu o măsură etică mai înaltă.

Lady Stutfield: Ce draguț, ce frumos din partea săracilor.

Lady Carolina: Sunteți de părere ca și femeile să ia parte la politică, Mr. Kettle?

Sir Iohn: Kelvil, draga mea, Kelvil! Kelvil: Influența femeilor, Lady Carolino, crește neconținut. Ea e singura acțiune, care liniștește viața noastră politică. Femeile sunt totdeauna de partea moralului, fie în public, fie în cercuri intime.

Lady Stutfield: E foarte, foarte plăcut, să vă aud vorbind astfel, Mr. Kelvil.

Lady Hunstanton: A da, calitățile morale ale femeii! Bunul lord Illingworth Lady Carolino, nu prețuește după cum ar trebui s-o facă, calitățile morale ale femeilor. (Intră lordul Illingworth.)

Lady Stutfield: Se spune, că lordul Illingworth ar fi foarte rău?

Lord Illingworth: Cine spune, vă rog Lady Stutfield? De sigur viitoarele gene-

rații; cu lumea de azi cel puțin, mă înțeleg de minune (Se așază lângă Lady Stutfield.)

Lady Stutfield: Mi-se spune de pre-tutindeni, că ați fi grozav, grozav de rău!

Lord Illingworth: E de necrezut. Lumea, șoptește astăzi în taină lucruri absolute adevărate...

Lady Hunstanton: Lordul Illingworth Lady Stutfield, e fără îndoială incorigibil. Toate incercările de a-l îndrepta le-am pus de mult la o parte. Mai rămâne ultima posibilitate: o societate publică cu un comitet de directori și cu un secretar plătit. Mi-se pare că ați și aflat secretarul, în persoana lui Gerald Arbuthnot, nu-i așa? Gerald ne-a povestit despre toate; e foarte frumos din partea d-tale!

Lord Illingworth: Nu vă exprimați așa, Lady Hunstanton. Frumos, e un cuvânt grozav. Tânărul Arbuthnot, mi-a plăcut dela cea dintâi vedere și sunt convins, că voi fi foarte mulțumit de secretarul meu

Lady Hunstanton: Mr. Arbuthnot e un tânăr manierat și înzestrat cu calități superioare. Mama lui, este una din prietenele mele cele mai bune. In momentul de față, dânsul se plimbă cu americana aceea draguță; e foarte draguță, nu-i așa?

Lady Carolina: Prea draguță. Fetele acestea din America, au un noroc orb la

măritiș, fac întotdeauna partide excelente. De ce nu rămân în țara lor? America e raiul femeilor, așa ne spun ele.

Lord Illingworth: Vezi asta-i, Lady Carolino! De aceea se grăbesc să iasă, ca Eva, pe vremuri, din raiu...

Lady Carolina: Cine sânt părinții d-șoarei Worsley?

Lord Illingworth: Femeile din America sunt foarte istețe a-și ascunde părinții.

Lady Hunstanton: Ce spuneți Lord Illingworth? Miss Worsley, Carolino, e orfană. Tatăl ei a fost milionar — sau filantrop sau și una și alta, mi-se pare. Fiul meu în călătoria sa la Boston, a fost foarte bine primit în casa lui; nu știu cum s-a îmbogățit așa de tare.

Kelvil: De sigur din mărfuri uscate, americane.

Lady Hunstanton: Ce sunt acele mărfuri uscate americane?

Lord Illingworth: Romanele americane...

Lady Hunstanton: Ciudat!... In fine ce-mi pasă, pe ori-ce căi s-o fi îmbogățit ratăl ei, eu din parte-mi stimez pe miss Worsley; se îmbracă bine, și de astfel toate americanele sunt bine îmbrăcate. Parisisul le furnisează toaletele!

Mrs. Allonby: Se spune, lady Hunstanton, că americanii bogați, ar fi înmormântați la Paris?

ministeriale de sub nrul 87.158/1906, lansate la 2 Octomvrie 1906 pentru a putea ministerul exercia supremul său drept de control.

2. Congresul atunci când a adus concludus în chestia ordonanțelor ministeriale amintite, a trecut peste limita sferei sale de competență, deoarece în § 154 și în special în punctul 2 din acest paragraf al statutului organic, la care § se referă concludusul de sub nrul 187, se stabilește sfera de activitate a congresului numai în afaceri de autonomie bisericească și fundațională, iar ordonanțele ministeriale amintite în concludus se refer numai la rânduiala din școlile de stat. Din acest motiv orice concludus adus în congres, care concludus tinde să cuprindă și aceasta chestie, este în sine nul: drept aceea primul pasagiu (conform căruia congresul nu admite nici un fel de restricție și nu poate admite ca în clasele superioare ale școlilor de stat principiile mai însemnate ale religiei și rugăciunile mai obișnuite să se propună și în limba maghiară) din concludusul congresual de sub nrul 187 cuprinde nu numai o necuviință împotriva autorității de stat ci și un necompetent amestec în sfera de activitate a acestuia.

3. Prin pasagiul al doilea din concludusul congresual de sub nrul 187, prin care se interzice tuturor preoților de a primi ori de a duce la îndeplinire, îndrumări și dispoziții în afaceri bisericești și școlare și în special în chestii privitoare la învățământul religios, dela autorități extraeclesiastice, se atacă ordinea de drept în stat.

Concludusul acesta se află în contradicție directă cu legile XXXVIII din 1868; XXVIII din 1876; XVIII din 1907, cari legi chiar și față de școlile confesionale dau drept congregațiilor precum și guvernului și organelor guvernului dau nu numai drept de inspecție ci și de dispoziție și astfel concludusul congresual deneagă supunerea față de însăși legea!

4. Aceasta împotrivire față de ordinea de stat, agravată prin alienatul al treilea al concludusului, care califică drept delict disciplinar și amenință cu pedepse ori-ce abateri dela acest concludus și prin aceasta exercitează o adevărată presiune asupra preoților în sensul, că aceștia să se împotrivescă legilor statului și autorităților, cari se țin între cadrele legilor statului.

Budapesta, 12 Nov. 1909.

Pentru ministru

Náray Szabó m. p.,
consilier ministerial, secretar
președintial.

Confrații de la »Lupta«, în a căror traducere dăm textul, îl însoțesc cu următorul comentariu:

»Încă odată graba, cu care a venit această nimicire a hotărârilor de la Sibiu arată, că slăpântorii noștri au voit să pună în fața sinodului din Blaj un fapt împlinit. (Aceloraș bănueli le-am dat expresie și noi încă în nr. 223 al ziarului nostru! N. R.)

Dar, încă odată, la ori-ce uneltiri ar recurge egemonii noștri: biserica noastră, credința și legea noastră, una este și nestrămutată și numai una poate fi hotărârea ei, înainte sau după — »fapte împlinite«.

Și nu vom putea socoti nici odată fapta lui Apponyi drept tapta lui Francisc Iosif I. Și cu asta ar vrea să ne șperie guvernul. Căci dacă ne-am afla în fața unei fapte a Majestății Sale împăratului, atunci am fi nevoiți să întrebăm dacă Majestatea Sa a ajuns la bătrânețe să nimicească ce a sancționat în tinerețe?

Dar și atunci și în fața voinței unui domnitor ar trebui să răspundem că una este legea noastră precum unuleste Dumnezeu nostru și nu cunoaștem domnitor împotriva lui Dumnezeu!

În alt loc confratele nostru zice, cu Fr. Deak:

»De la Împăratul-Rege rău informat vom apela la Împăratul-Rege bine informat!

In ajunul sinodului din Blaj.

Fiind vorba de examenele prosinodale, corespondentul »f« din nrul 234 al prețuitei noastre »Gazete«, finește așa: »Trebuie să se facă o excepțiune oarecare pentru ani, pentru merite administrative și literare«.

Cuvinte înțelepte. Și dacă se va zice așa: »trebuie să se facă canon pentru ani, pentru merite administrative și literare« cuvintele vor fi de aur.

Tot năcăzul nostru, toată nemulțumirea, ce se observă în clerul unit, este, că nu se ține absolut nici o evidență despre aceste împrejurări.

Nemulțămirei acesteia, se cugetă a se pune capăt cu introducerea »examenului prosinodal«. O instituțiune streină în biserica orientală. Și care nu are nici un înțeles, și se poate suplini cu ușurătate, dacă concurentul va produce diplomă de calificare dela universitatea cea mare numită »școala vieții«, în care se propune filosofia vieții în mod practic, de profesori nevăzuți, și cari dau calculii cei malezați și binecumpăniți. Examenul teologic ar fi de ajuns pentru universitatea aceasta, dacă s-ar mai prescurta studiile teoretice d. e. dogmatica cea vastă de câte 2, 3 tomuri mari și îndesate și s-ar introduce comptabilitatea, ca fitorul preot care e chemat să compună socotelele bisericilor și ale școlilor să știe de unde începe. Stilistica oficială și modul de a corespunde cu deosebitelile oficii. Tipicul și rânduiala slujbelor dumnezeiești propuse din fundament și exact, ca fitorii preoți să nu fie siliți a învăța aceste științe neîncurajate de lipsă pentru sacral lor oficiu după ce vor eși afară în viață, dela oameni cu mai puțină calificare decât ei. Căci deoparte e lucru genant, de altă parte omului în viață nu-i place a se ocupa cu drag de lucrul ce nu-l știe bine. Puru-

rea e urât de el și se apucă cu oarecare groază și indisponere de săvârșirea lui.

Pregătiți în modul acesta fitorii preoți, ar urma să se țină o severă evidență despre activitatea lor în poporul încredințat conducerei lor. Să se țină evidență cum împlinesc decisiunile sinoadelor, ordinațiunile konzistoriale. Și dacă fac ceea ce se demândă de superioritatea bisericească?

În locul acesta ce vedem cu toții?

După ce absolvează tinerii facultatea teologică încărcăți de știința teoretică, și fără nici o praxă, se ordonează și se trimite de administratori parochiali. Cei mai mulți îmbătrânesc tot ca administratori parochiali, deși au făcut în parochie lucruri vrednice de toată lauda. Superioritatea bis. după ce ei n-au dat anză să fie denunțată sau acuzați de credincioșii lor — chiar așa-i consideră ca și cum nici n-ar exista în lume. Ei din modestie nu cer nimic. Răspund la scriptele oficioase și după ce ca oameni modești și cu puține pretenziuni și-au câștigat și un petec de loc, să leagă de beneficiul primit ca preot tânăr și nu mai umblă ținând în evidență scrierea concurs-ului la alte parochii. Trec din via jilii de turmă și de ai lor. Superioritatea bisericească ia act că a trecut din viață preotul N. N. fost administrator parochial o viață întreagă.

Alții cu temperament sanguinic și ambițiune de a înainta, când se așează în parochie merge cu prepusul să fie acolo, numai până i-se va da ocaziune să poată concurge după alt beneficiu. Nu trece anul și își și trimite concursul. Ține legături de prietenie cu câțiva aseseri. Li cercetează în persoană, se plânge. Face la închinăciuni. Cel mai îndrăzneț nu iese din casa konzistorialistului, până când nu-i stoarce promisiunea, că-i va da votul.

Pe astfel de preoți, și nu sunt rari, îi vezi în decurs de 7-8 ani promovați în al 3-4-lea beneficiu. Le trece vremea tot schimbându-și cuibul. Sunt unii, cari nu-și vizitează școala populară de atâtea-ori în decursul anului, de câte-ori își trimit concursul.

În loc de examen prosinodal, cu mult mai bine ar fi, dacă s-ar introduce un protocol de conduită pentru fiecare protopopiat în care să aibă coala sa fiecare preot și acolo să i se însemne toate momentele mai însemnate din activitatea sa. Să se însemne calculii ce-i câștigă fiecare în școala vieții. Protocoale de conduită au oficerii dela armată, oficialii civili. Datele din protocoalele aceste se iau de cinosură la înaintare și nu se cer alte examene!

Tânărul cadet d. e. cu examenele din școala de cadeți înaintează până la căpitan, numai pe baza calculilor din protocolul de conduită.

Căpitanul dacă vrea să treacă în ralionul de general ștab, trebuie să meargă la curs de câteva luni și depune examenele prescise, apoi se denumește major și apoi poate înainta până la cea mai mare demnitate militară fără alt examen.

Dacă ar fi să se introducă examen prosinodal ar trebui să fie numit: »examenul de protopop« pentru acei preoți cari simțesc în sine și destoinicia și aptitudinea

de a conduce tracte protopopești. Prin aceasta s-ar închide calea la mulți aspiranți, cari numai bolnăvesc o grămadă de parohii, ajungând șefi fără cea mai mică pregătire; neștiind că propriulmince de datorință are el ca șef tractual?

Un rău mare e în arhidieceasă că nu se ține nici o evidență, dacă decisiunile sinoadelor și ordinațiunile konzistoriale, duc-se în îndeplinire sau ba? Se aduc. Se publică. Apoi se dau uitărei. Câte deciziuni și câte ordinațiuni s-au adus și s-au dat să se facă în fiecare comună magazin de bucate! Un fel de asociare Reiffeisen după priceperea poporului. Cine-a voit le-a făcut! Cine nu, nu. S-a mai întrebat oare cineva, pentru ce nu s-au făcut?

În 1904 sinodul arhidiecezan a decis să se înființeze reuniuni de înmormântare. S-a publicat. Nimeni nu a mai înzistat să se execute. Ba, mi se pare, la Cluj, de atunci s-a sistat și desființat reuniunea preoților de înmormântare, ce a funcționat peste 20 de ani și s-au ajutat zeci de familii preoțești. Și aceasta cu știrea superiorității.

E harnic conducătorul sub care să aduc legi și statute folositoare, dar cu mult mai harnic și demn de laudă, care grijește să se execute legile acele!

Și răul în biserică este, că nu se ține de fel evidență, cum își împlinesc persoanele bis. datorința și cum se execută decisiunile și ordinațiunile date cu cea mai bună intențiune? Dacă s-ar face aceasta cu rigoare, ar înceta și plângerile, că înaintează oameni nevrednici sau puținii vrednici. Iar oamenii adevărat meritați rămân codiți!

Un preot.

Inmormântarea avocatului Dr. Pompiliu de Lemeni din Săcele.

Eri am petrecut la lăcașul de vecinică odihnă pe bătrânul nostru avocat român Dr. Pompiliu Lemenide Lemeni et Kozla.

A fost o zi plăcută și liniștită — precum plăcută și liniștită i-a fost și viața.

Inmormântarea la propria-i dorință simplă: un singur preot. Numai sunetul de jale al clopotelor armonioase dela cele două biserici — carul mortuar tras de patru cai, cu patru prapori, frumosul cordon de băete de școală în frunte cu steagul școlar și publicul ales — vesteau că se petrece la groapă un om de valoare. A funcționat preotul Romul Verzea. Cântările le-au executat învățătorii români de la ambele școli. Din cuvântarea scurtă dar frumoasă rezultă, că avocatul Dr. Pompiliu de Lemeni a fost o fire blândă și bună, un Român neșovăitor, un creștin luminați și un membru valoros al societății. Fiu al unei ilustre și meritate familii românești, studiile și-le-a făcut în Sibiu, Graț și Viena. A practicat advocatura în orașele Panciova și Orșova — iar de 14 ani în Săcele — unde din cauză de boală a trăit mai mult retras.

Fratele sau d-l avocat Liviu de Lemeni din Sibiu, în schimbul unei cununi trecătoare a dăruit în favorul școlii ce

Lady Hunstanton: Adevărat? Dar cei săraci?

Lord Illingworth: O, în America!

Kelvil: Lord Illingworth, nu prețuieți cum se cuvine America, cu vrednica ei tinerețe!

Lord Illingworth (ironic): America, ne furnizează de 300 de ani tinerețe. Li socoți de niște copii nevârstnici, când discută, iar când e vorba de civilizație, în stadiul al doilea de copilărie!

Kelvil: E multă corupție în politica americană, sau fără îndoială, năzuesc spre corupție.

Lord Illingworth: Se poate.

Lady Hunstanton: Pretutindeni, politica bate căi greșite; dar mai cu seamă în Anglia. Mr. Kardew duce țara la prăpastie; mă mir de mrs. Kardew, cum îi poate permite așa ceva. Claselor inculte să nu li se dea votul universal. Sunteți, cred, de aceeași părere lord Illingworth, nu-i așa?

Lord Illingworth: Părerea mea e contrară: tocmai claselor de jos să se dea votul universal!

Kelvil: Cu alte cuvinte, lord Illingworth, nu luați parte la luptele de partid, ale politicii moderne?

Lord Illingworth: Să nu te amesteci nici odată, Mr. Kelvil, în partide politice. Intrarea în partidele politice, e începutu. sincerității — urmează apoi partea serioasă a chestiunii și firea omenească, se

schimbă în sperietoare de pasări. Camera nu prea face multă ispravă; soartea oamenilor nu se poate îmbunătăți, prin un act al parlamentului.

Kelvil: Totuși, nu puteți nega, Camera a manifestat multă compătimire, față de suferințele celor obidiți.

Lord Illingworth: Vezi, cu asta ne molestează Camera; iată decadenta vremurilor noastre. Să simpatizăm cu bucuria senină, cu frumusețea, cu culoarea vieții; cu cât mai arare-ori deschidem rânile vieții, mr. Kelvil, cu atât e mai bine!

Kelvil: Și totuși, Orientul nostru, e o problemă însemnată!

Lord Illingworth: E problema sclăviei, da; noi distrăm sclăvia, nădăjduind, în deslegarea problemei.

Lady Hunstanton: După cum spuneți, lord Illingworth, de sigur se poate ajuta mult, cu distracțiile ieftine. Mr. Dubeney, superintendentul nostru, procură adevărate recreațiuni sufletești săracilor, cu ajutorul preoților săi. Astfel, cu o lăterna magică sau cu un misionar, sau și cu o altă distracție, se poate face mult bine.

Lady Carolina: Jano, eu sunt împotriva distracțiilor; săracii, sunt mulțumiți cu cărbuni și cu așternuturi. Cunoaștem ținta claselor de sus: sunt distracțiile; noi, în viața modernă, avem lipsă de sănătate; în general clasele, în cea mai mare parte sunt bolnave, absolut bolnave.

Kelvil: Aveți dreptate, lady Carolino!

Lady Carolina: De cele mai multe ori am dreptate.

Mrs. Allonby: Sănătate, e un cuvânt grozav.

Lord Illingworth: Cel mai neîndemnativ cuvânt, din limba noastră — e bine cunoscută de altfel imaginea populară a sănătății: nobilul englez, adulmecând călare o vulpe — inexprimabilul, erzecutând nepracticul...

Kelvil: Lord Illingworth, permiteți-mi o întrebare: socotiți Camera lorzilor mai bine organizată, decât Camera comunelor?

Lord Illingworth: Camera lorzilor e mai bine organizată. Noi, în ședințe nu consimțim nici odată cu opinia publică, acesta-i faptul, care ne ridică la rangul unei corporațiuni civilizate.

Kelvil: Vorbiți serios?

Lord Illingworth: Serios, din toate punctele de vedere, Mr. Kelvil. (cătră mrs. Allonby) E o însușire vulgară a unor oameni, dându-li-se o părere, de a întreba, dacă e serioasă sau nu. Pasiunea singură e serioasă; inteligența n-a fost și nici nu e vre-odată serioasă — un instrument pe care se cântă, și nimic mai mult. Singura formă serioasă a intelectului pe care o cunoșc, e intelectul britanic și pe întinsul intelectului britanic, bat câmpii analfabeții.

Lady Hunstanton: Lord Illingworth, ce vorbeați despre câmp?

Lord Illingworth: Vorbeam, cu mrs. Allonby, despre articolele de fond, din ziarele engleze.

Lady Hunstanton: Credeți tot ce-i scris în ziare?

Lord Illingworth: Da. Astăzi, numai cele ce nu se citesc se întâmplă. (se ridică cu mrs. Allonby.)

Lady Hunstanton: Plecați mrs. Allonby?

Mrs. Allonby: Mă duc să văd plantațiile de flori; lord Illingworth, m-a făcut azi dimineață atentă la o superbă orhidee.

Lady Hunstanton: Draga mea, nu-mi aduc aminte, dacă avem orhidee; am să vorbesc de altfel cu grădinarul.

(Lordul Illingworth iese cu mrs. Allonby.)

Lady Carolina: Ce tip de femeie e mrs. Allonby! (Intră lordul Alfred.)

Lady Hunstanton: Veniți mai aproape lord Alfred! (lordul Alfred se așează lângă lady Stutfield.)

Lady Carolina: John, greșești dacă numai bine crezi despre lume.

Lady Stutfield: Dragă Carolino, dar de ce să cugeți numai rău?

Lady Carolina: Atunci sunt mai sigură. Îmi schimb însă părerea aflându-l bun pe cineva; pentru aceasta se cere însă multă fantazie.

Lady Stutfield: Cât scandal, o, cât scandal antipatic aflăm uneori în viața modernă!

Lady Carolina: Lordul Illingworth făcând aseară la diner următoarea observație: baza fiecărui scandal e nesiguranta.

se zidește în parochia S. Arh. din Satu- lung — unde s-a înmormântat prea iubi- tul său frate — a dăruit zic frumoasa sumă de 100 coroane.

Nobilă și înțeleaptă faptă — precum nobil și înțelept este și dăruitorul. Satulung-Săcele, 4 Nov. 1909.

Un bun creștin.

STIRILE ZILEI.

— 6 Noemvrie v.

Post și Rege. Aproape în aceeași zi ne sosesc la redacție două știri despre ma- rele Björnstjerne Björnson din Paris. Sprin- tenul fir telegrafic ne aduce trista veste, că geniul viguros și caracterul drept, a- aproape unic în veacurile moderne, a ma- relui bărbat este în stângere, și sunt nă- dejdi puține... Mai înceata comunicație a trenurilor — ca pretensivi ne fac uimi- toarele progrese ale civilizației! — ne a- duce însă o veste mai frumoasă, o veste care mângăie chiar și în nenorocire.

Ne spune vestea cum a făcut Bjorn- son călătoria lui de acasă până la Paris O călătorie triumfală.

O închinare în fața geniului și carac- terului,—de care scriitor român încă multă vreme n'o să aibă parte! Poate niciodată.

Frideric VIII, regele Daniei încă tot din mila lui Dumnezeu, a pus la dispoziția poetului bolnav, cupeul familiei și dinastiei sale, cu emblemă și coroană pe el. Trenul ce duse pe poet, nu mai ducea pe nimenea, decât mulțimea de »slugi plecate«, tot așa ca și când regele însuși ar fi călătorit....

Ba, totuși. Și aici au fost cu ei fe- tele lui iubitoare, cari nu-l părăsesc o singură clipă. Și nu ne miră. Una dintre ele era doar nora marelui puritan, Ibsen.

În țările străine aceiași mare cinste și venerație. Nicăiri, la granițe, poetul bolnav n-a fost silit să schimbe patul, su- ferind. Cupeul regal în care zăcea, a fost încopciat pretutindeni la trenul cel nou, din țara pe unde avea să treacă!..

Sosi deci la Paris tot cu emblema țării și cu coroana regelui. Ca unuia din familiei regală i s-a făcut și primirea. O deputație a consiliului orașean ieși la gară, și însuși șeful gării aștepta sosirea tren- ului..

...În ceia lume, spre care va porni în- curând poate ilustrul bărbat, fără îndoială tot capete încoronate îl vor întâmpina — du- cându-l la dreapta Domnului!

Un glas de mahnire. Confratele dela Arad află că foștii priinți români Ghica și Moruzzi, au fost la Budapesta, ca să an- gajeze pe aviatorul maghiar Dr. Kutassy, cel cu pățania nenorocită, de a face câteva zboruri în București, pentru o sumă co- losală. *Plata, ce va primi, Kutassy va da-o*

societății ziaristilor maghiari »Olthon«. Cu drept cuvânt, deci dă, expresie confratele nostru mahnirei sale, văzând atâta »incon- șiență.«

De nu cumva prinții români, voiau să facă o reușită glumă, plină de ironie!

O mulțămă care ne onorează. Am primit eri această frumoasă scrisoare: *Mult onorate domnule Redactor!* »Jurna- listica națională a binovoit să ia act de etatea mea de 70 de ani și mai cu seamă și de lunga mea activitate ca învățător și scrutaător. Cea mai adâncă impresiune mi a cauzat însă participarea »Gazetei« în rândul felicitărilor, fiindcă sunt născut în Brașov. »Gazeta« a fost acel jurnal, care în- trănd în casa mea părintească, a deșteptat în mine încă de copil iubirea pentru neam. Sunt fericit a Vă exprima sentimentele mele cele mai călduroase pentru consi- derațiunea, ce ați binevoit a-mi acorda și Vă rog să primiți asigurarea distinsei mele stime, ce Vă păstrez cu statornică fidelitate. Al D Voastră devotat. Viena, 15/11, 1909. *Teclu.*

Desființarea doctoratului în drept. Consi- liul profesorilor dela universitatea din București, a făcut propunerea către mi- nistrul de instrucție publică, să sisteze doc- toratul în drept, fiindcă »în forma în care a fost introdus, nu poate fi înțea.

Obârșia lui Schiller. Gottfried Maier (Pfullingen) arată că Schiller e dintr-o fa- milie de țaran, pe care a putut-o urmări până în veacul al XIV-lea. Obârșia lor e la Grunbach, de unde s-au întins la Neu- stadt și în alte sate din valea Remstal. Aveau vii, țineau brutării și crășme. Nici războiul de 30 de ani nu i-a împedecat, nici nu i-a ruinat. Autorul a dat în con- dicile vremii peste un Ulrich șoltuz în 1400, care plătea curței feudale 1 șiling sau 12 heleri pe an pentru pământul ce avea.

Gaspar Schiller. tatăl lui Schiller, a fost cunoscut prin vlagă și puterea lui de viață. Bunul lui Schiller a fost de douăzeci de ori șoltuz (șimar) la Bittenfeld. Unchiul Iohann Schiler a fost și el șoltuz dela 176—1799. — Și până în veacul al XVII-lea erau familia cea mai cu vază din Bittenfeld.

Cununie. D-l Constantin Nemes și d-na Mariaora Alăica anunță cununia lor, care se va oficia Duminică în 8 (2) Nov. a. c., la ora 1 p. m. Tohanul-vechiu în Noemvrie 1909.

Invitație. Tinerimea română din Co- halm dă o reprezentație teatrală-musicală cu dans. în 21 Nov. n. la Honorod Veni- tul se va da fondului pentru înființarea unei »Societați de lectură «

Mulțămă publică. Comitetul parohial dela biserica Ss. Arh. din Satu lung, prin președintele său Romul Verzea, vine cu cel mai simțit mod a exprima mulțămitele d-lui avocat Dr. Liviu de Lemenyi din Sibiu, care cu prilejul înmormântării scum- pului său frate Dr. Pompiliu, avocat în Săcele — a făcut în locul unei cununi — înțeleapta dăruire de 100 coroane în favorul

zidirei școlaei noastre gr. or. române. — Satu lung în 5 Noemvrie 1909.

Locale. Din Cernăuți ni-se anunță că d-l Nicolae Stinghe, catechet la școlaele medii din Brașov, a fost promovat eridocetor în teologie la universitatea din Cernăuți. Felicitări călduroase și multe!

— În zilele de 22—27 Nov. se vor face exerciții de tir în Poiană. Plimbarea e oprită prin acea regiune.

— Carmellini, unul dintre cei mai ditaci iluzionști, va da și astăseară o re- prezentație la restaurantul »Europa.« În- trarea 1 cor. Se stă la mese.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contri- buiri:

Dela *Lucian V. Bologa* în amintirea lui Mărinel Pușcariu 20 cor., dela d-l *Ioan B. de Lemenyi și soția* în loc de cunună de flori pe cosciugul regretatului Pompil de Lemenyi 20 cor., »Câmpiana« instit de credit în Mocui 20 cor., în amintirea fericitului Tache Stănescu au contribuit d-ții: *Dr. Isidor Bodea* 10 cor., *Dr. M. Bendeschi* 10 cor., *Dr. I. Blaga* 10 cor.

Primească generoșii donatori sînce- rile noastre mulțămite. — *Direcțiunea școa- lelor medii gr. or. rom. din Brașov.*

Concurs.

»Asociațiunea pentru literatura ro- mână și cultura poporului român« publică concurs pentru două posturi de profesori (profesoare) ordinari la școala civilă de fete cu internat a »Asociațiunii« cu ter- minul de 1 Decemvrie a. c.

Concurenții la aceste posturi au să-și înainteze cererile până la acest termin co- mitetului central a) »Asociațiunii« din Sibiu (Str. Șaguna nr. 6). Cererile vor fi însoțite de următoarele documente:

1. Certificat de botez.

2. Certificat despre cvalificațiunea ce- rută de legea statului pentru ocuparea posturilor de profesori (profesoare) ordi- nari la școlaele civile de fete, anume: la postul întâiu cu cvalificațiune specială pen- tru limbi și istorie, la postul al doilea cu cvalificațiune specială pentru științele na- turale și matematică sau geografie.

3. Certificat despre studiile pregăti- toare și despre ocupațiunea de până acum.

4. Concurenții să arete, că știu per- fect limba română în vorbire și scriere.

Concurenții aleși vor avea să ob- serve dispozițiile statutului de organizare al școlaei.

Profesorul ordinar, până când e pro- vizor, primește salariu anual de 1600 cor., plătit anticipativ în rate lunare și 300 cor. bani de cvartir, plătiți anticipativ în 4 rate trilonare; devenind definitiv, după un an de probă, primește salariu anual 2200 cor., ani de cvartir 600 cor., cvincvenale- lele obicinuite de câte 200 cor. și dreptul de pensiuie la fondul regnicolar de pen- siuie al statului, unde va plăti taxele pre- scrie. Profesoara provizoră primește sa-

lari anual 1000 cor și întreaga întreținere în internatul școlaei; devenind definitivă primește salariu anual 1600 cor., întreaga întreținere în internat. cvincvenale și drept de pensie ca și profesorul. Profesoara pen- tru locuința și întreținerea în internat va avea să dea mână de ajutor directoarei la serviciul din internat.

Cererile întrate după terminul con- ursului nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința comitetului cen- tral al Asociațiunii, ținută la 11 Noemvrie 1909.

Șulufu,
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu,
secretar.

ULTIME ȘTIRI.

Viena, 19 Nov. Wekerle a fost primit în audiență, ieri după prânz. Este hotărât ca Luni sau Mărti să se țină conziliu de coroană, în Viena.

Budapesta, 19 Nov. La catastrofa de mine din Chicago s-au găsit până acum 356 morți. Intre ei sunt vre-o 83 lucrători Slovaci din Ungaria.

Budapesta, 19 Nov. În o con- vorbire cu redactorul dela »P. Loyd« Iusth a spus că partidul lui nu are nici o cauză de a stărui pentru con- vocarea camerei. El, și aderenții lui privesc cu încredere în fața alegerilor, dar nu cred să vie rândul alegerilor.

Actualul guvern nu va primi nici o concesie, și orice s'a întâmplat, tot nu poate presupune despre bărbații ce sunt acum la guvern, că vor primi o nouă însărcinare, cu mâna goală.

La tipografia și librăria A. Mureșianu

se pot procura următoarele:

	C. b.
Ivanovici: Valurile Dun. Vals . . .	—36
Păba F. C.: Potpourin din melodii națion. rom.	—70
Concordia Vals	—50
Victoria-Quadril	—40
Harmonia-Quadril	—40
Forumbescu: Baladă pentru violină 2 cu acompaniare de pian	1.—
„Potpourin din opereta	50
„Craiu nou“	2.—
„Uvertură din opereta „Craiu nou“	1.50
Nr. 1: »Deșteptă-te Române«.	
Nr. 2: »Luna dorme«.	
Nr. 3: »A oleo!«	
Nr. 4: »Suspine crude«.	
Nr. 5: »Cât te-am iubit«.	
Nr. 6: »Călugarul din vechiul schit«.	
Nr. 7: »Pentru tine Iano«.	
Nr. 8: »Două fete spală lână«.	
Nr. 9: »Ce te legeni cotrule«.	
Nr. 10: »Steluța«.	
Nr. 11: »Cucuruz cu frunza'n sus«.	
Nr. 12: »Fetițo din acel sat«	
Nr. 13: »Popa dice că nu bea«.	
Nr. 14: »Inimișora mea«.	
Nr. 15: »Am un leu și vră'suș-l beau«.	
Nr. 16: »Pasăre gabină'n cioc«.	
Nr. 17: Imnul regal român.	
Nr. 18: Cântul gîntei latine.	
Nr. 19: Tricolorul. Imn patriotic.	
Nr. 20: Steagul nostru. Imn patriotic.	
Nr. 21: Macra lui Ștefan cel mare.	
Nr. 22: Domnul Tudor, cântec național.	
- Fie care număr 20 bani.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Ram.

Redactor respons.: Dr. Sever Dan.

Dr. STERIE N. CIURCU.

VIII Kochgasse Nr. 29 — Viena
C o n s u l t a ț i u n i
on celebritățile medicale, cu specialiștii de la
facultatea de medicină din Viena.
Telefon nr. 17065.

Să capeta pretutindeni

Cremă de dinți indispensabilă
conservă dinți curați, albi și sănătoși.

Kelvil: Lordul Illingworth e un bărbat strălucit, fără îndoială; îi lipsește însă credința statornică, în frumusețea și cură- țenia vieții — o calitate necesară secolu- lui al XX-lea.

Lady Stutfield: Da, da, foarte necesară, nu-i așa?

Kelvil: Lordul Illingworth, îmi face impresia unui bărbat, care nu știe să pre- țulască frumusețea vieții familiare engleze. Vreau să zic: lordul Illingworth se află sub influința idellor străine.

Lady Stutfield: Nu-i așa? Nimic nu-i mai frumos decât viața familiară.

Kelvil: Viața familiară e farul lumi- nos al sistemului nostru moral din Anglia. Fără de ea, lady Stutfield, ne-am asemana cu vecinii noștri.

Lady Stutfield: Ar fi foarte, foarte trist, nu-i așa?

Kelvil: Pentru lord Illingworth fe- meia e ca o jucărie, eu n'am privit-o nici- odată din punctul acesta de vedere. Fe- meia, atât în viața publică, cât și în viața familiară, e ajutorul intelectual al bărba- tului; fără sprijinul ei, am uita adevăra- tele ideale.

(Se așează lângă lady Stutfield)

Lady Carolina: Sunteți însurat mr. Kettle?

Sir Iohn: Kelvil, draga mea, Kelvil!

Kelvil: Sunt însurat, lady Carolino!

Lady Carolina: Aveți familie?

Kelvil: Da.

Lady Carolina: Mulți?

Kelvil: Opt.

(Lady Stutfield își îndreaptă atențiunea asu- pra lordului Alfred)

Lady Carolina: Mrs. Kettle și copiii, sunt desigur duși la băi de mare?

(Sir Iohn dă din umeri)

Kelvil: Da Lady Carolino, sunt duși la mare.

Lady Carolina: O să-i cercetați mai târziu de sigur?

Kelvil: Îndată ce-mi vor permite a- facerile.

Lady Carolina: Sunt convinsă. Viața d-voastră publică satisface pe mrs. Kettle?

Sir Iohn (din ce în ce mai nervos): Kel- vil, drăguțo, Kelvil..

Lady Stutfield: A! ce drăguțe sunt țigaretetele dv. cu cartonașul de aur, lord Alfred!

Lord Alfred: Sunt enorm de scumpe. Mi-le permit numai atunci, când am datorii multe.

Lady Stutfield: E trist, foarte trist, când ai creditorii.

Lord Alfred: De plictiseală, trebuie să te ocupi cu ceva. De n-ași fi dator, n-ași mai ști cum să-mi slung gândurile; toți tinerii, pe cari îi cunosc, sunt plini de datorii.

Lady Stutfield: Nu vă plictisesc cre- ditorii?

(Între lacheul.)

Lord Alfred: De ce? Ei îmi scriu conturile, puțin înii pasă!

Lady Stutfield: A, ce curios, ce cu- rios!

Lady Hunstanton (luând scrisoarea dela lacheu): Carolino, o scrisoare dela mrs. Ar- buthnot... (cetește) nu voește să vină la diner; îmi pare foarte rău, va veni însă de-seară. Mă bucur foarte mult că vine. E o femeie atât de blândă; privește scri- soarea, ce linii frumoase și pline (întinde scrisoarea către Lady Carolina.)

Lady Carolina (cetește scrisoarea): Scri- sul parcă nu-i de femeie. Ceia ce ad- mir mai mult la o femeie, e gingășia, e feminismul.

Lady Hunstanton: (ia scrisoarea și o pune pe masă): Mrs. Arbuthnot, Carolino, e așa de gingașe și de bună. De ai ști ce frumos vorbește pastorul Daubenev despre ea; pentru ele o mână dreaptă în parohie. (Lacheul îi spune ceva): În salonul galben? Să trecem cu toții acolo. Lady Stutfield, poțitiți la cea?

Lady Stutfield: Cu plăcere, Lady Hun- stanton!

(Se scoală și se pregătesc să plece; sir Iohn se oferă a duce pelerina Lady Stutfield.)

Lady Carolina: Iohn, dacă ai lăsa pelerina lady Stutfield, în grija nepotului tău, mi-ai putea ajuta să ducem coșulețul. cu lucrile mele!

(Între lordul Illingworth cu mrs. Allonby.)

Sir Iohn: Desigur, draga mea, de- sigur!

(Ies cu toții.)

(Va urma.)

